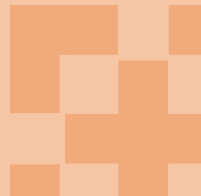

Kláštery

Kláštery

První klášter v českých zemích byl založen v 10. století na Pražském hradě u kostela sv. Jiří a brzy následovaly další, jež se řídily řeholí sv. Benedikta. Reformy mnišského života v západní Evropě ve 2. polovině 11. století podnítily vznik nových řádů, které se postupně šířily po celé Evropě. Rozvoj klášterů zastavily v 15. století husitské války. Další období rozkvětu přichází v polovině 17. století v souvislosti s rekatolizací. Za začátek konce lze považovat josefínské reformy a u nás zejména polovinu 20. století, kdy nový politický režim zahájil pronásledování řeholníků. 21. století přináší opětovné vzkříšení klášterního života.

Klášter

Havlíčkův Brod

¹ Augustiniánský klášter s kostelem sv. Rodiny

Výstavba augustiniánského kláštera s kostelem sv. Rodiny spadá do období po třicetileté válce a pojí se s násilnou rekatolizací původně protestantského města, poničeného válkou a živelními pohromami. První augustiniáni přišli z Prahy do Brodu v roce 1674, zprvu pobývali v blízkosti kostela sv. Kateřiny. V letech 1679–1733 vznikl nový barokní kostel zasvěcený sv. Rodině a jednopatrová klášterní budova. Na stavbě se podílelo několik stavitelů – východní část s presbytářem postavil Gian Batista (patrně z Chrudimi) a západní část vystavěl Daniel Měnický z Chrudimi. Na severní straně kostela byla roku 1725 přistavěna kaple Božího hrobu. Dnes slouží objekt potřebám různých úřadů.

Jihlava

² Minoritský klášter s kostelem Nanebevzetí Panny Marie

Za bohatě zdobenou barokní fasádou se ukrývá jedna z nejstarších jihlavských staveb, kostel Nanebevzetí Panny Marie, který je součástí minoritského klášterního areálu. Klášter minoritů byl založen pravděpodobně ve 40. letech 13. století v těsné blízkosti městských hradeb.

Architektonickým i konstrukčním unikátem je věž z poloviny 14. století, která nemá vlastní základy, ale byla postavena na čtyřech velkých pilířích, které v interiéru kostela vznikly nad transeptem – křížením dvou hlavních lodí. Uvnitř kostela jsou zachovány zbytky raně gotické nástěnné výmalby. Z počátku 15. století pak pochází i freska „Přepadení Jihlavy“, zachycující skutečnou událost, kdy minorité svojí ostražitostí a pohotovostí zachránili město před vpádem loupeživých rytířů.

Jihlava

³ Jezuitský klášter s kostelem sv. Ignáce

Bývalou jezuitskou kolej s kostelem sv. Ignáce, se seminářem sv. Michala a s gymnasiem založil v první polovině 17. století polní maršál Michal Adolf hrabě Althan. Kolejní budova vznikla přestavbou několika zkonfiskovaných budov na západní straně směrem do náměstí.

Barokní přestavbu koleje vedl od roku 1680 italský architekt Jacopo Brascha, který v jejím těsném sousedství postavil v letech 1683–1689 kostel sv. Ignáce. Interiér je bohatě vyzdoben štukou a freskami. Rozměrnou nástropní freskou s námětem Oslava jména Ježíš namaloval v roce 1717 Karel František Töpfer, zajímavý iluzivní oltář je dílem Adama Lauterera, Josefa Kramolína a Františka Moldingera. Působivou atmosféru interiéru podtrhuje štuková výzdoba.

Jihlava

4 Dominikánský klášter s kostelem Povýšení sv. Kříže

Písemně doložitelná zpráva o existenci kláštera pochází až z roku 1257. Síňový kostel, náležející k areálu dominikánského kláštera, byl budován evidentně pod vlivem francouzské gotiky. Typologicky prezentuje stavbu halového trojlodí s dlouhým presbyteriem. Zaklenutí kostela se uskutečnilo až v 80. letech 14. století evidentně pod vlivem stavební hutě Petra Parléře. V interiéru kostela jsou dochovány velmi cenné gotické architektonické prvky i nástěnné fresky. Důležitou roli hrál klášter v roce 1436, kdy za jeho zdmi probíhala jednání o basilejských kompaktátech. Život dominikánského kláštera se dovršil 3. srpna 1784, kdy byl zrušen a jeho majetek předán náboženskému fondu.

Nová Říše

⁵ Premonstrátský klášter s kostelem sv. Petra a Pavla

Premonstrátský klášter byl založen ve 13. století a svojí barokní podobu získal v průběhu 18. století, kdy hospodářsky i kulturně nejvíce prosperoval. V roce 1733 bylo proboštství povýšeno na opatství. Za opata Josefa Bernarda Pelikána byl vystavěn knihovní sál a vyzdoben výjevy ze života zakladatele premonstrátského řádu sv. Norberta. Stavební činnost se v tomto období dotkla také klášterního kostela sv. Petra a Pavla a konventu. Výmalba klenby kostela a obrazy na bočních oltářích jsou dílem Jana Lukáše Krackera. Roku 1813 přerušil zdárný rozvoj kláštera požár. Prohlídková trasa kromě návštěvy opatského kostela sv. Petra a Pavla představí prelaturu, sály osobností, pamětní síň bratří Pavla a Antonína Vranických i klášterní knihovnu. Mezi knihami se nacházejí čtyři vzácné svazky herbáře z 18. století, jež se staly předlohou pro výzdobu tzv. novoříšské keramiky.

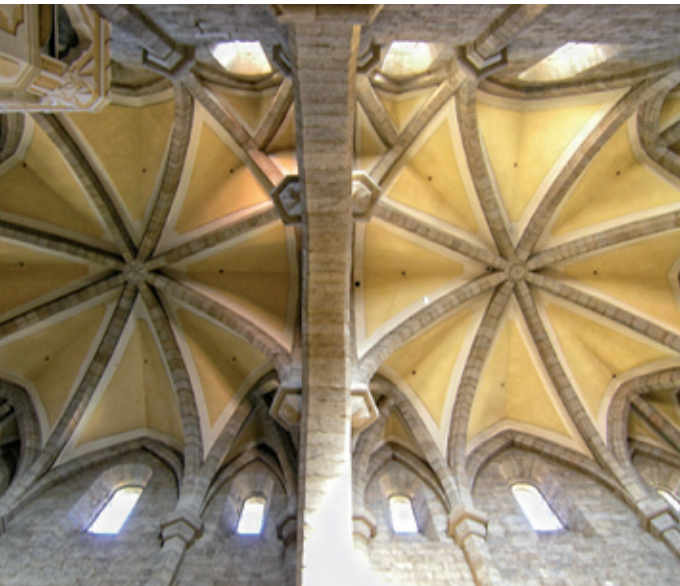

Klášter byl založen původně pro sázavské benediktiny knížetem Soběslavem I. a jeho ženou Adlétou (1139). Benediktiny vystřídali krátce nato v roce 1148 premonstráti ze Steinfeldu. V letech 1420 a 1424 byl klášter poničen husity a po husitských válkách bylo jmění kláštera sekularizováno. K restituci klášterního jmění došlo až po roce 1620. Po požáru na začátku 18. století se na obnově kláštera a především kostela podílel slavný architekt Jan Blažej Santini-Aichel. Současný vzhled kláštera je výsledkem mnoha pozdějších přestaveb. Návštěvníkům je v rámci prohlídky umožněno seznámit se s historií kostela Narození Panny Marie, konventu, prelatury, opatství a Trčkova hradu. Provoz obnovil i klášterní pivovar.

Třebíč

7 Bývalý benediktinský klášter s bazilikou sv. Prokopa

Benediktinský klášter s kostelem sv. Prokopa, který byl významným náboženským, kulturním a hospodářským centrem a v neposlední řadě i významnou vojenskou pevností, založila v roce 1101 moravská údělná knížata Oldřich a Litold. V důsledku husitských válek a následných vojenských konfliktů opatství zaniklo a bývalý klášter se proměnil ve šlechtické sídlo. Posledními majiteli byli Valdštejnové, kteří zámek drželi až do roku 1945. V současné době zde sídlí Muzeum Vysočiny Třebíč. Součástí kláštera je bazilika sv. Prokopa, která pochází přibližně z první poloviny 13. století. Architektonický vzhled baziliky je skvělým dokladem zpracování nových podnětů ze západní a střední Francie, z Burgundska a jihozápadního Německa. Nejvíce obdivován je vstupní portál z počátku 13. století a románská krypta. Bazilika byla spolu s židovskou čtvrtí a hřbitovem v roce 2003 zapsaná na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Je přístupná veřejnosti v rámci pravidelných prohlídek.

Žďár nad Sázavou

⁸ Bývalý cisterciácký klášter s kostelem Nanebevzetí Panny Marie

Bývalý cisterciácký klášter zde v roce 1252 založil Boček z Kunštátu. O rozkvět kláštera se nejvíce zasloužil opat Václav Vejmluva, který sem povolal mnoho známých umělců a především architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Po zrušení kláštera byl areál od roku 1826 využíván jako šlechtické sídlo. Posledními majiteli byli Kinští, jimž byl také v roce 1992 majetek v restituci navrácen.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie s délkou 76 metrů je druhým nejdelším kostelem na Moravě. V roce 2009 byl kostelu vatikánským konziliem udělen titul bazilika minor.

Areál dnes návštěvníkům nabízí několik zajímavých expozic a výstav – Galerie Kinských, Expozice Jana Blažeje Santiniho a Umění baroka ze sbírek Národní galerie. V prostorách zámku sídlí též Muzeum knihy, kde je umístěna stálá expozice Národního muzea charakterizující vývoj knihy, knihtisku a knižní kultury. Navštívit lze i konventní kostel Nanebevzetí Panny Marie a Studniční kapli.

Brtnice

⁹ Paulánský klášter s kostelem sv. Karla Boromejského a bl. Juliány

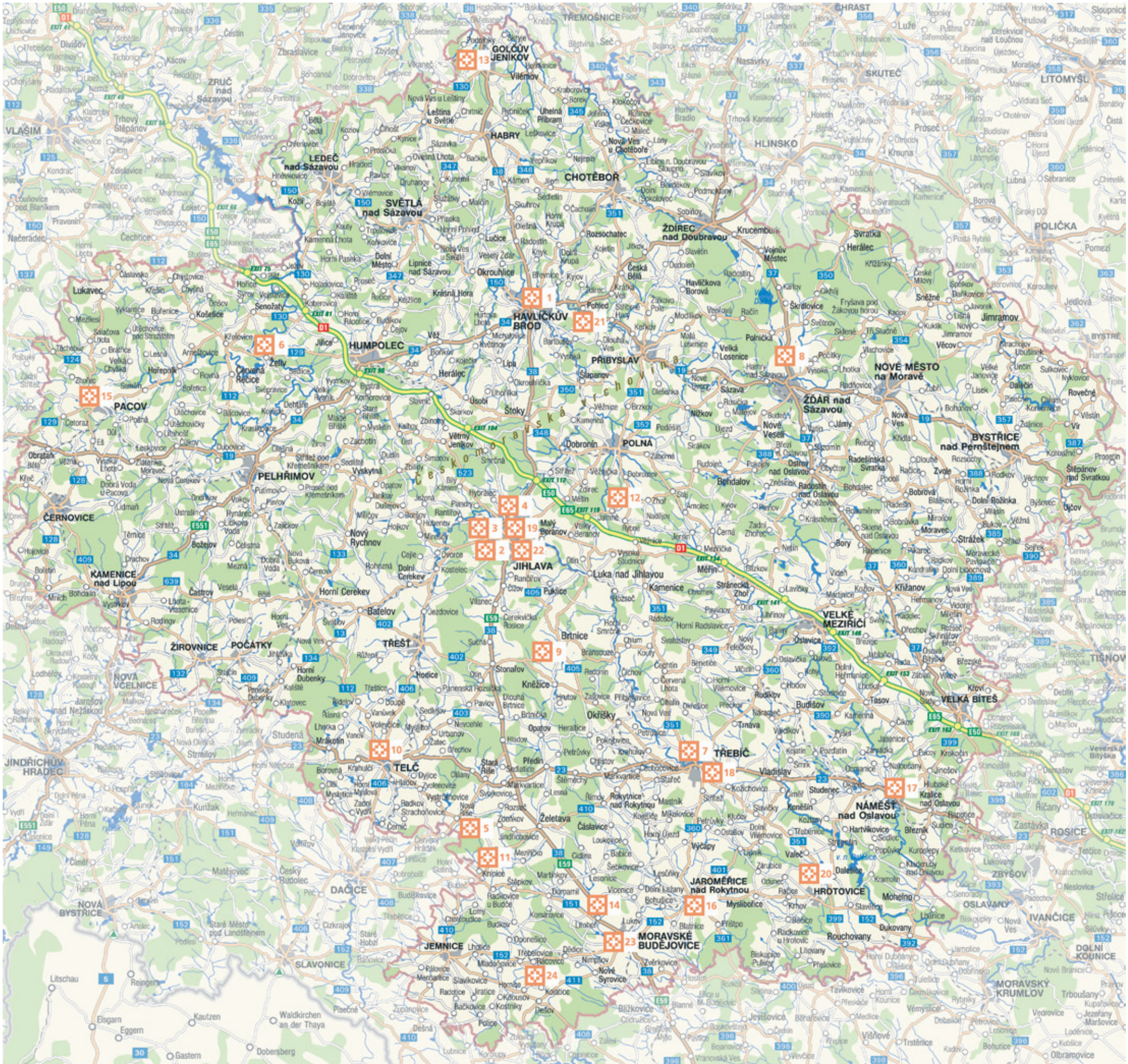

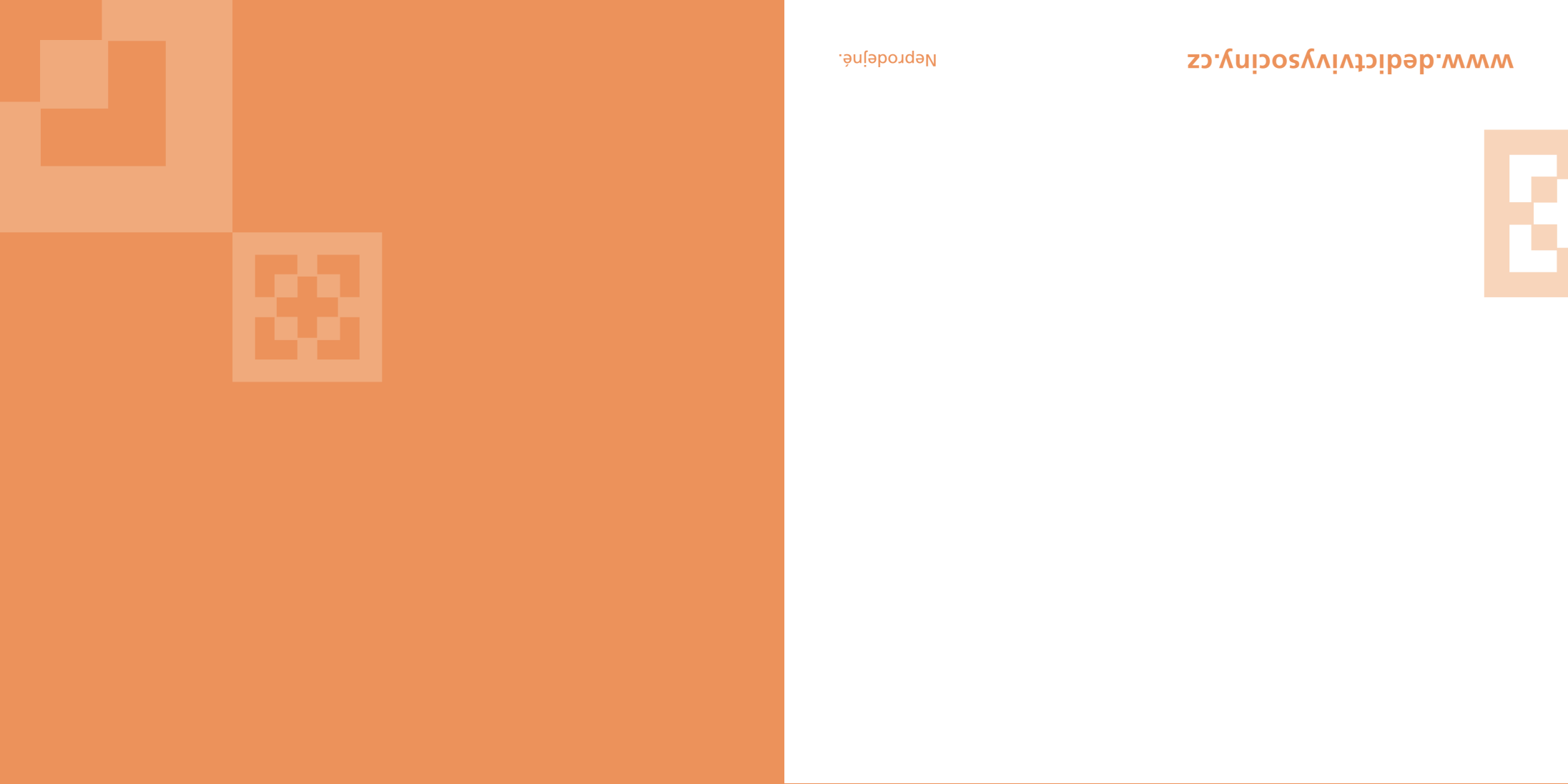
Původně zámecký kostel byl vystavěn koncem 16. století Hynkem Brtnickým z Valdštejna a jeho manželkou jako evangelická modlitebna sv. Matouše s podzemní rodinnou hrobkou. Přestavba na katolickou svatyni přichází po Bílé hoře s vlnou rekatolizace spolu s novým pánem Rombaldem z Collalta, který do Brtnice povolal řád Bratří sv. Františka z Pauly. Architektem byl stejně jako v případě přestavby kostela italský stavitel Giovanni Pieroni. Stavět se začalo až v roce 1639, což bylo 9 let po smrti Rombalda.

Po josefínských reformách byl v roce 1784 klášter zrušen a sloužil jako administrativní a skladové zázemí zámku. Začátkem 19. století nechal hrabě Collalto přistavět celé jedno velké křídlo a založil zde manufakturu na výrobu potištěných podšívkovin a kartounů.

Po opravě v roce 1831 byl kostel zasvěcen sv. Karlu Boromejskému a blahoslavené Juliáně pocházející z rodu Collaltů.

Kláštery prezentované v publikaci

1. Klášter augustiniánský, Havlíčkův Brod 49°36'34.725"N, 15°34'42.575"E
2. Klášter minoritský, Jihlava 49°23'40.415"N, 15°35'14.57"E
3. Klášter jezuitský, Jihlava 49°23'50.59"N, 15°35'26.053"E
4. Klášter dominikánský, Jihlava 49°23'52.737"N, 15°35'27.27"E
5. Klášter premonstrátský, Nová Říše 49°8'21.906"N, 15°33'53.311"E
6. Klášter premonstrátský, Želiv 49°31'46.856"N, 15°12'54.437"E
7. Klášter benediktinský Třebíč 49°13'2.415"N, 15°52'23.33"E
8. Klášter cisterciácký Žďar nad Sázavou 49°35'1.038"N, 15°56'12.466"E
9. Klášter paulánský, Brtnice 49°18'11.541"N, 15°40'31.181"E

Další vybrané kláštery kraje Vysočina

10. Klášter jezuitský, Telč 49°11'6.217"N, 15°27'5.312"E
11. Rezidence telčských jezuitů, Knínice 49°5'37.199"N, 15°36'14.495"E
12. Rezidence jihlavských jezuitů, Jamné (zámek) 49°25'44.908"N, 15°43'10.338"E
13. Klášter jezuitský, Golčův Jeníkov (budova děkanství) 49°49'6.202"N, 15°28'34.436"E
14. Rezidence louckých premonstrátů, Litohoř (zámek) 49°4'4.809"N, 15°45'57.988"E
15. Klášter karmelitánský, Pacov (zámek) 49°28'24.48"N, 15°0'10.78"E
16. Klášter servitů, Jaroměřice nad Rokytou 49°5'27.893"N, 15°53'30.918"E
17. Klášter kapucínský, Náměšť nad Oslavou 49°12'37.866"N, 16°9'51.801"E
18. Klášter kapucínský, Třebíč 49°12'50.705"N, 15°53'8.453"E
19. Klášter kapucínský, Jihlava (Horácké divadlo) 49°23'52.635"N, 15°35'21.811"E
20. Konvent magdalenitek, Dalešice (zámek) 49°7'38.38"N, 16°4'44.061"E
21. Klášter cisterciáček - Vallis Santa Mariae, Pohled (zámek) 49°36'14.463"N, 15°39'1.747"E
22. Filiální dům boromejek, Jihlava 49°23'55.215"N, 15°35'27.175"E
23. Filiální dům pražských boromejek, Moravské Budějovice 49°2'44.496"N, 15°48'37.629"E
24. Dům milosrdných sester „brněnských“ se sociálním ústavem, Kojatice – Velký Újezd 49°0'23.802"N, 15°41'39.63"E

www.dedictvivysociny.cz

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

ROP
Jihovýchod

Kraj **Vysocina**

Investice do vaší budoucnosti. Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a krajem Vysočina.

Vydal: Krajský úřad kraje Vysočina, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, květen 2011, Žižkova 57, 587 33 Jihlava, tel.: 564 602 111, www.kr-vysocina.cz

Neprodejné.